

Gods oog over ons, ons oog op den Heere : nieuwjaarspreek gehouden in de Groote Kerk te Zwolle zaterdag 1 janari 1898

<https://hdl.handle.net/1874/235768>

Gods oog over ons, ons oog op den Heere.

NIEUWJAARS-PREEK

gehouden in de Groote Kerk te Zwolle

Zaterdag 1 Januari 1898

DOOR

J. VERMEER, A.Z.

V. D. M.

ZWOLLE,
W. J. BERENDS J.J.ZN.
1898.

RECEIVED

1944

Gods oog over ons, ons oog op den Heere.

NIEUWJAARS-PREEK

gehouden in de Grootte Kerk te Zwolle

Zaterdag 1 Januari 1898

DOOR

J. VERMEER, A.Z.

V. D. M.

ZWOLLE,
W. J. BERENDS J.J.ZN.
1898.

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2952 929 8

S a
108 F 88

Heil den Lezer!

Aan velen die haar hoorden, of niet gehoord hebben, wordt deze eenvoudige toespraak ter lezing aangeboden, met den oprechten wensch dat zij door 's Heeren Geest geheiligd en dienstbaar gemaakt worde, om ons vertrouwen, door een ootmoedig geloof in Jezus Christus, te vestigen op Hem die ons in Zijn heilig Woord belooft en verzekert: Die den Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen niet beschaamd worden!

J. VERMEER, Az.

In den Naam des Vaders, en des Zoons, en des
Heiligen Geestes, Amen.

Voorzang: PSALM 89 : 1.

Lezen: HEBREËN 12 : 1—14.

Genade zij u en vrede van God den Vader, en van
Jezus Christus den Heere, in de gemeenschap des
Heiligen Geestes,

Waarde en zeer gewenschte Hoorders!

GEBED.

~~~~~

U, mijne waarde Gemeentenaren! een gelukkig en gezegend Nieuwjaar te mogen wenschen, acht ik een groot voorrecht. De Heere heeft ons leven gespaard, waar in het Oudejaar menigeen door den dood is weggerukt van zijn arbeidsveld en uit den kring van zijne familie en vrienden. Wij kunnen dus roemen in de barmhartigheid

en lankmoedigheid Gods, die de deur van het heden der genade nog niet voor ons sluiten woû, maar den tijd onzer voorbereiding verlengt. En nu staan wij op den drempel van een nieuwen Tijdkring. Het oude is voorbij gegaan! Dat geldt eenmaal van al het ondermaansche. Het oude Schriftwoord wordt immer bewaarheid: „de gedaante dezer wereld gaat voorbij.” Daarom hebben wij om getroost te leven en zalig te sterven, wat *beters* van noode dan de wereld ons vermag aanbieden. Hieraan gedurig herinnerd, hierop telkens gewezen te worden, is voor ons broodnoodig; want onze ziel kleeft aan het stof, en indien God niet naar ons omzag, zouden wij de pinnen onzer reistent altijd maar steviger in den grond bevestigen en ons aanstellen als hadden wij hier eene blijvende plaats. En die is hier niet voor den sterveling. Integendeel, voor een iegelijk onzer geldt nòg het woord van *Micha*: „Maakt u dan òp en gaat henen, want dit land zal de ruste niet zijn; omdat het verontreinigd is!” (¹)

Verontreinigd, ja, door de zonde! En „de bezoldiging der zonde is de dood.” (²) „Het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden!” (³) Zoo zijn we allicht geneigd te denken of tot elkander te zeggen op den Nieuwjaarsdag: maar, we moeten niet vergeten, dat in deze wereld toch alles zijn oude sleur gaat. „Het oog wordt niet verzadigd met zien en het oor wordt niet vervuld van hooren. Hetgeen dat er geweest is, hetzelfde zal er zijn, en hetgeen dat er gedaan is, hetzelfde zal er gedaan worden, zoodat er niets nieuws is onder de zon.” (¹)

Daarom, *alles nieuw worden*, komt eerst tot zijn recht en kracht in den wedergeboren mensch, die begonnen

is „het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid” (5) te zoeken; in zijn hart is een nieuw beginsel, een nieuwe levensrichting geplant, en deze planting des H. Geestes zal niet uitgeroeid worden. Och, of wij allen in dit Nieuwejaar eens kwamen tot het afsterven van den *ouden* en de opstanding van den *nieuwen* mensch! tot die hartelijke vreugde in God door Christus, om met lust en liefde naar den wil van God in alle goede werken te leven. (6)

Het is mijn wensch en bede „dat gij zoudt afleggen, aangaande de vorige wandeling, den ouden mensch die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding, en dat gij zoudt vernieuwd worden in den geest uws gemoeds, en den nieuwen mensch aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid.” (7)

Of, voorzoovele gij deze genade deelachtig zijt door de veelvuldige ontfermingen Gods, hoop ik dat gij moogt „opwassen in de genade en kennis onzes Heeren en Zaligmakers Jezus Christus.” (8); en dat gij blijft, ootmoedig, werkzaam, ijverig en volhardend, gedachtig aan de apostolische verklaring: „Niet dat ik het alreede gekregen heb of alreede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. Broeders! ik acht niet dat ik zelf het gegrepen heb. Maar één ding doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat vóór is, jaag ik naar het wit tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.” (9)

Om in deze Gode welgevallige gezindheid gesterkt en bevestigd te worden, moet onze verwachting van Hem zijn en ons oog op Hem gericht blijven. Want, in eigen

kracht zijn wij hiertoe onbekwaam. Dat de geloovigen meermalen struikelen, weinig vorderen, vreesachtig en droefgeestig zijn, vindt zijn oorzaak in 't vergeten van 's Heeren woord: „zonder Mij kunt gij niets doen!” ⁽¹⁰⁾ Ziet, die uitspraak is wel wat vernederend voor ons hoovaardig harte; we meenen somtijds zóóveel te vermogen en *alles* te kunnen; maar dan komt de Heere ons tegen en moeten wij ondervinden dat wij buiten den waard gerekend hadden toen wij op eigen krachten steunden. „Hij heeft geen lust aan de sterkte des paards, hij heeft geen welgevallen aan de beenen des mans: de Heere heeft een welgevallen aan degenen die Hem vreezen, die op Zijne goedertierenheid hopen.” ⁽¹¹⁾

Moge dat welgevallen in dit Nieuwe-jaar en ten einde toe op ons rusten!

Des Heeren oog gedurig over ons geöpend, maar dan ook ons oog bestendig op Hem gevestigd: zietdaar de gedachte, waardoor de keuze van mijn Tekstwoord werd bepaald. Uwe begeerde aandacht leest het, in het *eerste* vers van het *negende* hoofdstuk uit de profetieën van *Zacharia*, alleen deze woorden:

„DE HEERE HEEFT EEN OOG OVER DEN MENSCH.”

TUSSCHENZANG,

PSALM 123 : 1.

De profeet *Zacharia*, wiens naam beteekent: „gedacht door Jehova,” of „gedachtenis van Jehova,” was een tijdgenoot en medearbeider van *Haggai*, en profeteerde na den terugkeer der Joden uit de Babylonische ballingschap, tusschen de jaren 520 en 510 vóór de geboorte van

Christus. Hij bevorderde mede het hervatten en gelukkig voltooiën van den tempelbouw. Zijne voorspellingen zijn allerbelangrijkst, als die niet alleen op het tijdvak waarin hij leefde betrekking hebben; maar ook tot vele latere gebeurtenissen, en inzonderheid tot de tijden van den Messias, ja tot in de verste toekomst zich uitstrekken; waarom ook vele zijner Godspraken in de schriften des Nieuwen Verbonds worden aangehaald. Zóó wordt in het *negende* vers van ons Teksthoofdstuk, de zegevierende intocht van *Jezus* binnen *Jeruzalem*, vóórzegd. ⁽¹²⁾

Dit hoofdstuk vangt aan met „*den last van het Woord des Heeren*,” of de Godspraak, *over het land Hadrach*,” waarmede hier *Syrïë* bedoeld wordt, waarvan *Damascus* de hoofdstad was. „*En Damascus, deszelfs ruste*,” waarop het land zich verlaat, en steunt, en gerust is. „*Want de Heere heeft een oog over den mensch, gelijk over alle de stammen Israëls*.” Hetwelk beteekent: het oog des Heeren gaat niet enkel over het volk der *Joden*, maar is zoowel op het menschedom in zijn geheel, als op ieder mensch in het bijzonder geslagen; waarmêe aangeduid wordt: zijne Voorzienigheid, dat is: zijne almachtige en alomtegenwoordige kracht, waardoor Hij den hemel en de aarde, met al wat daarin is, regeert.

„*De Heere heeft een oog over den mensch*,” aldus, wij weten het, wordt van het aanbiddelijk, ondoorgrondelijk, hoogheerlijk Oppervezen, op *menscheelijke* wijze gesproken: zóó heeft de hooge God zich in Zijn Woord tot ons nedergebogen, opdat wij er iets van zouden bevatten. „*God is een geest*,” ⁽¹³⁾ en alwetendheid en alomtegenwoordigheid zijn eigenschappen van Zijn volmaakt Wezen. En

met deze heerlijke eigenschappen is Hij eeuwig werkzaam om hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, als met Zijne hand te onderhouden. *Jezus* verzekert: Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk óók. Ja, de christen gelooft, dat de eeuwige Vader van onzen Heer *Jezus Christus*, om Zijns lieven Zoons wil, zijn God en zijn Vader is; en dat alle dingen, niet bij geval, maar van Zijne Vaderlijke hand hem toekomen. ⁽¹⁴⁾ Wat dunkt u, Geliefden! is het geen hoogst gewichtige waarheid ons voorgesteld in het woord van *Zacharia*? Eene waarheid, meer bijzonder voor deze gelegenheid, bij de intrede van een Nieuw jaar, onze ernstige overweging, ter *vermaning* en ter *bemoediging*, dubbel waardig?

GODS OOG OVER ONS, EN ONS OOG OP DEN HEERE!

I.

Gods oog over ons; niet maar in 't algemeen over het menscdom in zijn geheel, maar evenzeer over ieder van ons in 't bijzonder. Of, valt het u moeielijk dat aantemen? Of, zoudt ge meenen dat deze voorstelling beneden de grootheid en waardigheid van den Almachtige is? Maar hoe, achten wij den mensch niet voortreffelijk, wiens doordringende blik *alles* overziet en doorziet, wat aan zijne zorgen is toevertrouwd of onder zijn bevelen staat? Den veldheer, aan wiens oog, zijn krijgsheir monsterend, niets ontgaat! Den bestuurder eener groote maatschappij, waarvan hij de ziel is, en die voor allen denkt en zorgt!

En zou 't dan de eer van Hem te ná komen, „wiens oogden de gansche aarde doorloopen” ⁽¹⁵⁾ en „op ieders wegen zijn!” ⁽¹⁶⁾ Neen, juist in de waarheid, dat Gods

oog over allen en òók over ons *persoonlijk* gaat, ligt iets onuitsprekelijk hartverheffends en bemoedigends. „Hij telt het getal der sterren, Hij noemt ze alle bij namen” (¹⁷), en niet één wordt gemist. Maar ook, geen vogeltje zal op de aarde vallen zonder Zijn wil. (¹⁸)

Wat zou er van ons diep afhankelijke, kortzichtige schepselen worden, die, met al onze ingebeelde wijsheid, van gisteren zijn en niet weten wat morgen wezen zal, indien Gods oog niet over ons waakte, indien Hij niet voor ons zorgde, en voorzag in alle nooddrift des lichaams en der ziele!

O, dat wij allen, vooral op dezen dag, met *Paulus* erkennen: „hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag.” (¹⁹)

Gods oog over ons! Dit te gelooven is onuitsprekelijk bemoedigend. Immers, wij menschenkinderen wandelen tusschen raadselen en wisselvalligheden. De verborgenheid, de onzekerheid der toekomst, de zorgen van 't leven, de strijd om het bestaan, de lotsbestemming van de kinderen die we lief hebben, zóóvele dingen die we *anders* zouden wenschen dan ze *zijn*, de al vast naderende dag des doods, met wat daar achter ligt: het oordeel en een eeuwig wèl of wee — zijn altogader zoovele oorzaken waaronder onze ziel diep, zeer diep vaak gebogen gaat.

Wat zal het nu zijn? is de vraag die van daag menig-een met klemmenden angst vervult. En geen mensch ter wereld is bij machte die vraag te beantwoorden. Wij kunnen gunstige verwachtingen koesteren, goede wenschen uitspreken: maar ze *in vervulling* te doen treden, kunnen wij niet. Dat vermag Hij alleen, de Gever van alle

goede gaven en volmaakte giften. O hoe gelukkig is de mensch, die, te midden van den strijd des levens, door genade, zeggen mag: Die God, Wiens oog over alles en allen gaat, is in *Christus*, mijn God en mijn Vader; „op Wien ik alzoo vertrouw, dat ik niet twijfele, of Hij zal mij met alle nooddruft des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, hetwelk Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keeren; omdat Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.” (20)

Ja „gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen die Hem vreezen. Want Hij weet wat maaksel dat wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn.” (21) En *hoe* Hij zich over ons arme zondaren ontfermt, *hoe* Zijne gedachten over een wederhoorig kroost „gedachten des vredes en niet des kwaads zijn” (22): 't werd ons zoo duidelijk gepredikt op het onlangs gevierde Kerstfeest. Daar, bij de kribbe in *Bethlehem's* stal, bij het staren op „Gods onuitsprekelijke gave” (23), voelden wij dat Vaderhart hoorbaar kloppen. En zou Hij, die het liefste, het dierbaarste wat Hij bezat, geven wou om doomschuldige zondaren te redden van een tijdelijk en eeuwig verderf, om kinderen des toorns tot zijn lieve kinderen en erfgenamen te maken; zou Hij „die Zijnen eigen Zoon niet gespaard heeft, maar voor ons allen overgegeven, ons ook met Hem niet alle dingen schenken?” (24)

In trouwe, wie het *beste* voor ons over had, zal ons ook het *mindere* niet onthouden! De Heiland zelf heeft zijnen discipelen, waar zij den hoogen God aanspreken,

den *Vadernaam* op de lippen gelegd, en verzekert: „uw Vader weet wat gij van noode hebt eer gij Hem bidt.” (25)

Als dan *Gods oog over ons*, een *Vadersoog* is, en wij Hem in het aangezicht van *Jesus Christus* alzóó leerden kennen, aanbidden en vreezen: zouden wij dan nóg angstvallig bekommerd zijn tegen den dag van morgen, tegen den tijd die komen zal?

Immers neen! vol vertrouwen, vol moed, de hand in *Jesus* hand gehouden, willen wij de ónzekere toekomst tegen gaan; „ziende op den oversten Leidsman en Vol-einder des geloofs *Jesus*, dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand des troons Gods,” en door Zijne kracht „afleggen allen last en de zonde die ons lichtelijk omringt en met lijdzaamheid loopen de loopbaan die ons voorgesteld is.” (26)

Voor wie door Gods genade alzóó gezind zijn; in wier hart dat „gevoelen leeft, hetwelk ook in *Christus Jesus* was:” (27) er kome wat er komt, er dreige wat daar dreigt, er valle wat er valt: zij mogen „omhoog zien en de hoofden opwaarts heffen, omdat hunne verlossing nabij is,” (28) en blijmoedig, sterk in 't geloove, aanstemmen:

„Vader, onder al mijn nooden,
Vader, onder heil en straf,
Vader, ook in 't rijk der dooden,
Vader, ook in 't zwijgend graf!” (29)

II.

Geliefden! wat zou 't gelukkig zijn, als we in zulk een gemoedsstemming, dit Nieuwe Jaar begonnen en

doorleefden. O! dan zijn we niet te beklagen, maar veeleer te benijden. Immers, dan is ook onzer de belofte: „dat dengenen die God liefhebben alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn.” ⁽³⁰⁾ Maar zal 't zoo zijn, zal dat ons liefelijk deel zijn, dan moet ook **ons oog op den Heere** zijn.

Iedere waarheid behoort van *Goddelijke* en van *menselijke* zijde gezien te worden. Wij zijn gewoon van onze liefde en toegenegenheid te zeggen: „Zij kan niet van één kant komen”; en, in hooger zin, geldt zulks ook van de waarheid die wij u heden voorstellen.

Wij lezen ergens in het Evangelie de merkwaardige verklaring: „Jezus heeft aldaar niet vele krachten gedaan vanwege hun ongelooft.” ⁽³¹⁾

Daaruit kunnen wij veilig afleiden, dat wij de macht en de kracht des Heeren, tot onze hulpe, leiding of uitredding geenszins zullen ervaren, indien wij onboetvaardig, onbekeerd, ongeloovig blijven voortleven, zonder God en buiten *Christus*, en indien wij weigeren onze oogen tot den Heere op te heffen.

Integendeel, dan zal dat oog in heiligen toorn op ons rusten, en dan zal God ons tegenkomen op onzen weg als een wederpartijder. Want Hij spreekt: „Ik zal een iegelijk vergelden naar zijne werken.” ⁽³²⁾

Wee onzer, indien wij onzen Schepper en Maker vergaten, en het ook van ons heeten moest: „dien God in Wiens hand uw adem is en bij Wien alle uwe paden zijn, hebt gij niet verheerlijkt!” ⁽³³⁾

Helaas! het moet in onze dagen van velen gezegd worden, dat zij wèl volgelingen van koning *Belsazar*,

maar niet van den profeet *Daniël* zijn. De laatste bleef getrouw aan zijn God, en koos liever van het gezaaide te eten en water te drinken, dan zich te ontreinigen met de stukken van de spijs des Konings en met den wijn zijns dranks; zeker is zijn voorbeeld beschamend voor hen, die om een kleinigheid, voor een glimlach van de wereld, hun Heer verloochenen en hunne belijdenis ver-zaken. *Daniël* volhardde in het bidden en hij knielde driemaal 's daags op zijne knieën, en hij bad en deed belijdenis voor zijnen God, al werd hij er ook om in den kuil der leeuwen geworpen. Thans zijn er gezinnen waarin niet meer gebeden en gedankt wordt; de Bijbel is er een gesloten en vergeten boek, en het Kerkbezoek wordt eene instelling geacht voor de domme menigte, voor oude vrouwen en kinderen. Maar weet: de ure der vergelding genaakt; God laat Zich niet bespotten! „Hij is te rein van oogen dan dat Hij het kwade zou zien, en de kweuling kan Hij niet aanschouwen: waarom zou Hij aanschouwen die trouwelooslijk handelen? Waarom zou Hij zwijgen, als de goddelooze dien verslindt die rechtvaardiger is dan hij?” (31) En zoo een mensch op God niet *wil* zien, noch zich vernederen onder Zijn machtige hand: *dit* is voor den goddelooze zòd vreeselijk, hij *kàn* God niet ontkomen, hij *kàn* Zijn oog niet ontgaan! De oogen des Heeren zijn als vuurvlammen, als eene lamp, doorzoekende alle de binnenkameren des ingewands.

In de Conscientie weerspiegelt dat oog Gods op ontzachelijke wijze, als een blik van den Alwetende. „Hij doorgrondt en kent mij en verstaat van verre mijne gedachten. Als er nog geen woord op mijne tong is, zie,

Heere! Gij weet het alles." (35) De diefstal van *Achan*, de aanslag van *Haman*, het moordplan van *Herodes*, hoe listig ook verborgen, was voor God geen geheim. „Hij is een Oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten; en daar is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geöpend voor de oogen desgenen met Welken wij te doen hebben." (36) Daarom, o mensch! wees niet zoo dom als de struisvogel die zijn kop in 't zand steekt, meenend, dat de vervolger hem niet ziet, omdat hij dien nu niet zien kan.

Mocht er iemand hier tegenwoordig zijn, wiens gelijkenis geschetst werd in het voorbeeld van den mensch die zijn harte verhardt en tot God niet wil opzien: wij roepen hem toe: „Ontwaak gij die slaapt en sta op uit de dooden, en *Christus* zal over u lichten;" opdat gij nog eens een navolger Gods moogt worden en leeren wandelen in de liefde, „beproevende wat den Heere welbehagelijk zij, en heb geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraf ze ook veeleer. Zie dan hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijzen maar als wijzen, den tijd uitkoopende, dewijl de dagen boos zijn. Daarom zijt niet onverstandig, maar verstaat welke de wil des Heeren zij; en wordt niet dronken van wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met den Geest, sprekende onder elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liedekens, zingende en psalmende den Heere in uw hart, dankende altijd over alle dingen God en den Vader in den naam onzes Heeren *Jezus Christus*; elkander onderdanig zijnde in de vreeze Gods." (37)

Hoe gelukkig zijt gij, wier oogen gedurig op den Heere zijn;

wier lust het is, ook wanneer het u soms zeer bange werd, met *David*, u te „sterken in den Heere uwen God.” (36)

Gij kent uw gevaar, uwe zwakheid; maar, Gode zij dank! ook de kracht van *Christus* die in zwakheid wordt volbracht. Evenmin als ieder ander, is u aangezegd wat dit Jaar uw lot en deel wezen zal. Het kòn ook uw sterfjaar zijn. Maar één ding weet gij: uw weg is hier Bóven bepaald. Gods raad zult gij op aarde uitdienen; en Zijn raad, ook al kunnen wij dien niet doorgronden, is altijd wijs, heilig en goed. Een christen weet, dat hij zijn *eigen weg* niet gaat; en in deze wetenschap ligt eene groote veiligheid. Zooals nu een klein kind op zijne moeder ziet, blikt gij op tot uwen Hemelschen Vader. En dat geloovig zien op Hem, doet troost en kalmte, gelatenheid en eenswillendheid, in uwe ziel nedervloeien. In donkere nachten op den grooten oceaán, slapen de reizigers gerust, want zij vertrouwen op den wacht die op den uitkijk staat. In oorlogstijd, slapen de soldaten zorgeloos in het bivouak, zelfs in 's vijands land, omdat zij weten dat de schildwachten op hun post staan.

En zoudt gij, mijn christen! dan bang zijn, die gelooft: dat de Heere zich legerd rondom degenen die Hem vreezen?

Bovendien: een blik op den afgelegden weg moet àl uw angstvallig overbezorgd zijn beschamen. Heeft de Heere niet altijd gezorgd, en meermalen uit nood en dood verlost? Heeft Hij u niet geroepen, verkregen, verlost en geheiligd? Doorblader het dagboek van uw leven, en, moégestaard op zoo menige bladzij die van Goddelijke uitredding getuigt, sluit gij het boek, met den psalmtoon in uw hart: „ik ben velen als een wonder geweest, doch

Gij zijt mijne sterke toevlucht. Mijn mond zal Uwe gerechtigheid vertellen, den ganschen dag Uw heil, hoewel ik de getallen niet weet. O God! Gij hebt mij geleerd van mijne jeugd af, en tot nog toe verkondig ik Uwe wonderen." (³⁹) Wel onzer, als dit vertrouwend zien op den Heere ons bijblijft in den nu aangevangen Tijdkring, en gedurig aanspoort tot het „oprichten van de trage handen en de slappe knieën" (⁴⁰); ons staalt in den strijd, bemoedigt in den druk en overvloediger doet zijn in goede werken. Dan, hoe afhankelijker wij ons weten, des te gelukkiger zijn wij. Wij heffen onze oogen op naar den Hemel van waar onze hulpe komen zal. Onze hulpe is van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft. En uit de liederen *Hammaülóth* (⁴¹) herhalen wij 't elken nieuwen dag, en bij elke zware taak ons opgelegd: „Gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner heeren; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer vrouw, alzóó zijn onze oogen op den Heere onzen God, totdat Hij ons genadig zij." (⁴²)

O mochten onzer *aller* oogen op Hem wachten! Dan zou de beschamende *Hagar's* belijdenis: „Heb ik ook hier gezien naar Dien, die mij aanziet" (⁴³)? vervangen worden door den *Jakob's* jubel: „ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijne ziele is gered geweest!" (⁴⁴)

AMEN.

Vóór de *Dankzegging* zong de Gemeente Gezang 7 : 2 en 4.

De *Nazang*, die staande werd aangeheven, was Psalm 66 : 10.

Welkomsgroet aan 1898.

Wees gij van ons gegroet, welks zon voor 't eerst verrijst,
 O Nieuwe Tijdkring! die, vol moed en frissche krachten
 Het Oude Jaar vervangt, dat moede en vergrijsd
 Wegzonk in 't eeuwig diep der eindelooze nachten.

Wees welkom, bode Gods, als engel van den Tijd!
 Door 's Heeren hooge hand is 't spoor u aangewezen;
 Wat gij ons brengen gaat is door Zijn raad gewijld,
 't Vertrouwen op Zijn Woord verbant 't enghartig vreezen.

Op uwen eersten dag klimt ons gebed tot Hem
 Om licht en hulp en kracht, om troost, geduld en zegen;
 Een open oor en hart dat luistert naar Zijn stem,
 Een wandelen gestaag op 's Heeren rechte wegen.

Het ga den Lande wèl, de vrede blijf' bewaard,
 De scheepvaart, handel bloei'; en wie de akkers ploegen,
 Dat zij den rijpende' oogst zien met hun vee gespaard,
 Tot welzijn van hun stand, tot loon voor al hun zwoegen.

Dat wetenschap en kunst weldadig licht versprei',
 En zij, wier roeping is om anderen te leeren,
 Erkennen: dat de weg tot wijsheid niet gedij',
 Tenzij 't beginsel is, des Heeren vrees te eeren.

Dat d' Evangeliedienst zijn loop voorspoedig ga,
 En velen zich om 't Woord recht hongerig vereenen,
 Opdat tot veler heil en roem van Gods genâ,
 De Heer gevonden wordt door wie hun schuld beweenen.

Wees ons een Jubeljaar, o *Negentig-en-acht!*
 Dat eendracht, orde en vree in onze veste wonen.
 Waardeeren mogen wij het voorrecht dat ons wacht,
 Als straks Septembermaand de Koningin ziet kronen.

Dan huldigt heel ons Volk zijn jonge Koningin,
 En vroolijk wijdt het meê Haar Moeder dank en eere!
 Alleenlijk, o mijn Volk! wordt hierin één van zin:
 Aanbidt en huldigt *eerst* uw God, den Heer der Heeren!

DOMINE, SALVAM FAC REGINAM NOSTRAM ET
 EXCAUDI NOS IN DIE, QUA INVOCaverimus TE!

HEERE, behoed onze KONINGIN en verhoor ons op den
 dag, waarop wij U zullen hebben aangeroepen!

AANTEKENINGEN.

-
1. Micha 2 : 10.
  2. Romeinen 6 : 23
  3. 2 Corinthe 5 : 17.
  4. Prediker 1 : 8 en 9.
  5. Mattheüs 6 : 33.
  6. Zie Catechismus, Zondag 33.
  7. Efeze 4 : 22—24.
  8. 2 Petrus 3 : 18.
  9. Filippensen 3 : 12—14.
  10. Johannes 15 : 5.
  11. Psalm 147 : 10 en 11.
  12. Vergelijk Mattheüs 21 : 4—11 en Johannes 12 : 14—16.
  13. Johannes 4 : 24.
  14. Zie Catechismus, Zondag 9 en 10.
  15. 2 Kronieken 16 : 9.
  16. Job 34 : 21.
  17. Psalm 147 : 4.
  18. Mattheüs 10 : 29.
  19. Handelingen 26 : 22.
  20. Catechismus, Zondag 9.
  21. Psalm 103 : 13 en 14.
  22. Jeremia 29 : 11.
  23. 2 Corinthe 9 : 15.
  24. Romeinen 8 : 32.
  25. Mattheüs 6 : 8.
  26. Hebreë 12 : 1 en 2.
  27. Filippensen 2 : 5.
  28. Lucas 21 : 28.

29. Gezag 160 : 5.
  30. Romeinen 8 : 28.
  31. Mattheüs 13 : 58.
  32. Romeinen 2 : 6.
  33. Daniël 5 : 23.
  34. Habakuk 1 : 13.
  35. Psalm 139 : 1, 2 en 4.
  36. Hebreë 4 : 12 en 13.
  37. Efeze 5 : 1—21.
  38. 1 Samuël 30 : 6.
  39. Psalm 71 : 7, 15 en 17.
  40. Hebreë 12 : 12.
  41. Dat zijn 15 Psalmen, van Ps. 120 tot 134. Zij werden z66 genoemd omdat zij op de 15 trappen des Tempels gezongen werden. Ook werden zij door de Feestgangers als *reislieders* of *bedevaartzangen*, op weg naar *Jeruzalem*, gezongen.
  42. Psalm 123 : 2.
  43. Genesis 16 : 13.
  44. Genesis 32 : 30.
-